Изх. № 46/16.11.2023 г.

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
УЛ. "Г. С. РАКОВСКИ" 102
СОФИЯ 1040
feedback@minfin.bg

На вниманието на: Дирекция „Регулация на финансовите пазари“

Относно: Обществено обсъждане на Закона за изменение и допълнение на Закона за договорите за финансово обезпечение

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

В рамките на общественото обсъждане на Проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за договорите за финансово обезпечение (ЗИД на ЗДФО) бихме искали да бъде организирана среща между представители на инвестиционен посредник „Аларик Секюритис“ ООД и експертите от Министерство на финансите, Дирекция „Регулация на финансовите пазари“, посочени като лица за контакт по горния законопроект, с оглед да бъдат изложени наши бележки и потенциални проблеми от измененията на ЗДФО.

Бележките по ЗИД на ЗДФО могат да се обобщят както следва:

Предлагаме текстът на чл. 3, ал. 1, т. 17 от ЗДФО да не бъде променян и да остане в досегашната редакция.

В Проекта се предлага чл. 3, ал. 1, точка 17 от ЗДФО, да бъде изменена по следния начин: „*17. всяко юридическо лице, при условие че другата страна по договора за финансово обезпечение е лице по т. 1 – 16*.“.

Промяната въвежда забрана страна по договори за финансово обезпечение по този закон да могат да бъдат физически лица. Това от своя страна ще създаде правна несигурност по отношение на ефективното реализиране на финансовото обезпечение по сделки за финансиране с ценни книжа (СФЦК), страна по които са физически лица. Такива сделки са маржин заемните сделки, репо сделките, даването в заем на ценни книжа и други подобни, както са дефинирани в Регламент (ЕС) 2015/2365 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно прозрачността при сделките за финансиране с ценни книжа и при повторното използване, и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012.

В България СФКЦ с физически лица се извършват предимно от инвестиционните посредници, управляващите дружества и банките. Към настоящия момент не съществува специална правна уредба за реализиране на финансовото обезпечение при СФЦК извън ЗДФО. До 2020 г. действаше Наредба № 16 от 07.07.2004 г. за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на финансови инструменти, с която бе уреден режимът на реализиране на обезпечението при неизпълнение по тези видове сделки. След отмяната на наредбата няма специални законови разпоредби извън ЗДФО.

Ако договорът е по ЗДФО, то инвестиционният посредник може веднага и без съдебна намеса да реализира обезпечението – да продаде закупените с паричен заем ценни книжа на клиента при маржин кол (когато обезпечението на клиента не е достатъчно за да покрие предоставения заем). От съществено значение при т.нар. маржин кол е ценните книжа да бъдат продадени бързо по пазарна цена. По този начин се ограничават и по-големи загуби, които може да претърпи клиента от евентуално забавяне. Ако физическите лица бъдат изключени от приложното поле на ЗДФО, то реализирането на обезпечението в случай на неизпълнение при СФЦК ще трябва да се извършва чрез съдебна намеса (ГПК). Тъй като това би било пречка пред инвестиционните посредници да реализират бързо и ефективно обезпеченията на клиенти физически лица, то с голяма вероятност може да се предположи, че посредниците ще се въздържат да предоставят инвестиционни услуги по репо сделки, маржин заеми и други СФЦК. Търговията на маржин с ценни книжа от страна на физическите лица на практика ще спре. Единственият начин за търгуване със заемни средства за физическите лица ще станат договорите за разлика, които носят значително по-висок риск от стандартната покупка на ценни книжа, дори и със заемни средства.

В приложимата към дейността на инвестиционните посредници нормативна уредба няма забрана за сключване на СФЦК с физически лица, нито забрана такива лица да бъдат страна по договори за финансово обезпечение. Нещо повече, в Закона за пазарите на финансови инструменти и Наредба № 58 от 28.02.2018 г. за изискванията за защита на финансовите инструменти и паричните средства на клиенти, за управление на продукти и за предоставяне или получаване на възнаграждения, комисиони, други парични или непарични облаги има въведени защитни механизми, касаещи финансовото обезпечение предоставено от клиенти във връзка с инвестиционните услуги на инвестиционни посредници, като:

- забрана да се сключват сделки с прехвърляне на собствеността върху обезпечението с непрофесионални клиенти (т.нар. title transfer collateral arrangements);
- специални изисквания при използване на предоставеното от клиентите обезпечение, било то с прехвърляне на собствеността върху него или без такова прехвърляне.

Законодателният пакет MIFID II въвежда строги изисквания към дейността на инвестиционните посредници по отношение на защита на клиентите и техните активи, включително оценка за подходяща услуга, предоставяне на информация за рисковете и много други дейности и действия, но не въвежда забрана клиенти – физически лица да бъдат страна по договор за финансово обезпечение.

Директива 2002/47/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 юни 2002 година относно финансовите обезпечения в действителност изключва физическите лица като страна по договор за финансово обезпечение по смисъла на самата директива, като държавите – членки имат собствена уредба на материята касаеща физическите лица. Целта на директивата не е да защити потребителите на финансови услуги, а да създаде

общностен режим за предоставяне на ценни книжа и парични средства като обезпечение, с което да улесни трансграничното предоставяне и реализиране на финансово обезпечение. Липсата на отделна уредба по отношение на СФЦК извършвани с физически лица в България на практика ги изключва от активно участие пазара на ценни книжа, макар и за техните сделки с клауза за финансово обезпечение да е предвидена защита в пакета MiFID II имплементиран и в българското законодателство.

В тази връзка бихме могли на направим проучване на практиката в други европейски държави и да дадем конкретни предложения за законодателни промени по отношение на справедливо и ефективно реализиране на финансовото обезпечение предоставено от физически лица. В рамките на краткия период за консултация по законопроекта обаче нямаме възможност да предложим конкретни текстове. Поради тази причина, предлагаме промяната в чл. 3, ал. 1, т. 17 от ЗДФО да не бъде приета сега, а да бъде отложена докато не се приеме съответния режим касаещ физическите лица.

Алтернативно предлагаме, в случай че бъде приет законопроектът в настоящата му редакция, то измененията на чл. 3, ал. 1, т. 17 да влезнат в сила поне една година след приемане на ЗИД ЗДФО, тъй като ще е необходимо време на инвестиционните посредници, които имат договори, включващи клаузи за финансово обезпечение, да променят тези договори и бизнес модела си.

Във връзка с организиране на горецитираната среща лице за контакт от страна на „Аларик Секюритс“ ООД е Антон Панайотов, управител, тел. 02/4398155.

Anton Atanassov Panayotov
Digitally signed by Anton Atanassov Panayotov
Date: 2023.11.16 13:37:18 +02'00'

Дата: 16.11.2023 г. С Уважение: ……
(А. Панайотов - Управител)